

Iisalmen kaupunki

Perusopetuksen oppilashuoltosuunnitelma

2021

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut	3
2.1 Kuvaus nykytilasta	4
2.2. Oppilashuoltopalvelut	5
3. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat	6
3.1 Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt	8
3.2 Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä	9
3.3 Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa ..	9
3.4 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	10
3.5 Yhteistyö terveysneuvonnan ja opetuksen välillä.....	11
3.6 Koulujen järjestyssäännöt	11
3.7 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen	12
3.8 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus	13
3.9 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	14
3.10 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet	14
4. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen	14
4.1 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa	15
4.2 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon ja erityisruokavalion järjestäminen koulussa	15
4.3 Yhteistyö yleisen, tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä.....	15
4.4 Oppilashuollon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä ...	17
4.5 Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä	18
4.6 Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys	19
4.7 Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa	19
4.7.1 Erikoissairaanhoito	19
4.7.4 Etsivä nuorisotyö	20
4.7.5 Ankkuritoiminta.....	20
4.7.6 Lastensuojelu, perhesosiaalityö, perheneuvola, lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikat	21
5. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa	21
6. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen	22
7. Oppilashuoltoa ohjaavat keskeisimmät lait	22

1. Johdanto

Oppilashuollolla tarkoitetaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilashuollon tavoite on tuottaa kodin ja viranomaisten yhteistyöllä lapsille, oppilaille ja opiskelijoille oppilashuoltoa palveluineen. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Iisalmen kaupungin perusopetuksen oppilashuoltosuunnitelman lähtökohtana on Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman tekemisestä, joka Iisalmissa tehdään peruskoulujen yhteisenä oppilashuoltosuunnitelmana. Iisalmissa on laadittu erillinen esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma. Oppilashuoltosuunnitelmat hyväksytään ja käsitellään Iisalmen kaupungin oppilashuollon ohjausryhmässä.

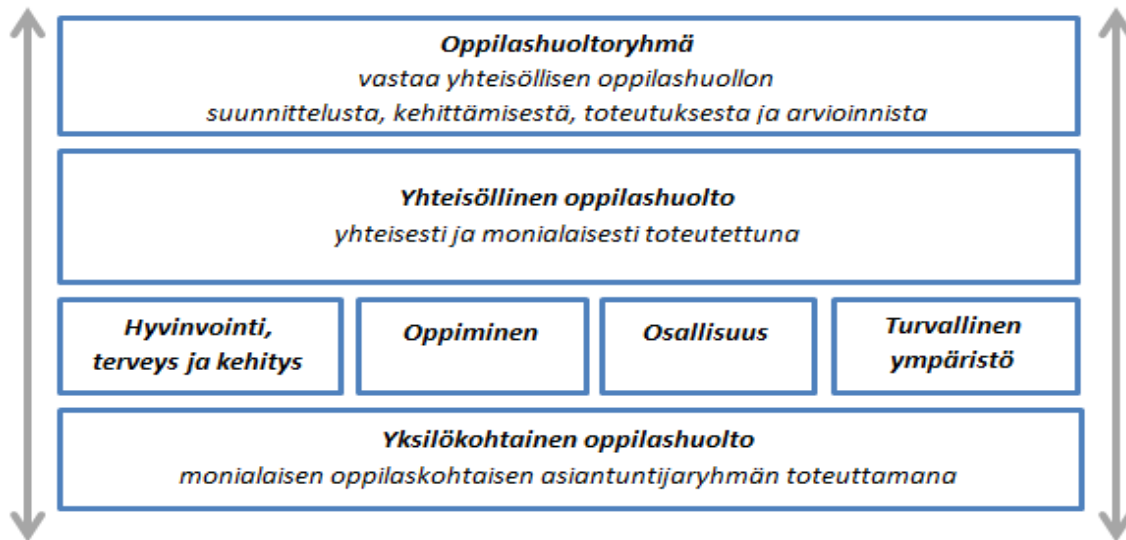
Oppilashuolto jakautuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Yhteisöllinen oppilashuolto yhdistää koulun sidosryhmät ja toimijat yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön ja koulussa toimivaan oppilashuoltoryhmään. Yhteisöllistä oppilashuoltoa kehittää koulukohtainen oppilashuoltoryhmä. Yksilökohtaista oppilashuoltoa varten muodostetaan tapauskohtainen asiantuntijaryhmä, joka käsittelee yksittäisen oppilaan huolen aiheeksi nousseita asioita. (kuvio 1.)

Iisalmen kaupungin perusopetuksen oppilashuoltosuunnitelma sisältää koulujen yhteisiä toimintatapoja. Koulut voivat tarkentaa koulukohtaisia toimintatapoja esimerkiksi suunnittelemalla koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintaa tai toimintamalleja. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan oppilashuollon kokonaistarve ja oppilashuoltopalvelut. Oppilashuollon palveluiden järjestymisestä vastaa Ylä-Savon SOTE-kuntayhtymä yhteistyössä koulujen kanssa. Koulut voivat suunnitella oppilashuollon toimintaa käytettävissä olevien resurssien mukaan. Suunnitelmassa kuvataan myös yhteisöllisen oppilashuollon ja yksilökohtaisen oppilashuollon käytänteet, jotka ovat yhteisiä Iisalmen perusopetuksen kouluissa, mutta kouluilla voi olla myös omia oppilashuollon toimintaan liittyviä käytänteitä. Koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa voidaan myös tarkemmin kuvata yhteistyön käytännöt oppilaiden ja huoltajien kanssa ja kerrotaan suunnitelman toteuttamisesta sekä toiminnan arvioinnista.

Iisalmissa on 10 alakoulua ja 1 yläkoulu vuonna 2021. Perusopetuksen oppilasmäärä on noin 2100.

Oppilashuollon palvelut järjestää Ylä-Savon Sote –kuntayhtymä.

Ylä-Savon Soten Ylä-Savon alueelle kuntien kanssa yhdessä laatima Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja Iisalmen kaupungin hyvinvointikertomus kuvaavat hyvinvoinnin tilaa, tavoitteita ja suunniteltuja toimia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kuvio 1. Oppilashuollon kokonaisuus

2. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Oppilashuollon kokonaistarvetta arvioidaan oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden toimittamien seurantatietojen avulla. Kokonaistarpeen arviointi edistää käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön.

lissalnessa oppilashuollon palveluiden järjestämisestä ja sen edellyttämästä työn- ja vastuunjaosta sekä palveluiden toteuttamisessa tarvittavasta yhteistyöstä vastaa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä. Oppilashuollon palvelut kohdennetaan yksittäisiin oppilaisiin, koulu yhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2.1 Kuvaus nykytilasta

lialmessa tavoitteena on sivistys-, terveys- ja sosiaalitoimialojen vahva yhteistyö ja yhteisen toiminnan kehittäminen hallinnon rajat ylittäen. lialmessa kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa yhteinen SiSoTe-yhteistyöryhmä lialmen kaupungin ja Ylä-Savon Soten johtavien toimijoiden kanssa. SiSoTe-yhteistyöryhmä ylläpitää yhteistä kehitystyötä ja keskustelua hyvinvoinnin edistämisestä lialmen perusopetuksessa.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymässä toimivat kuntakohtaiset koulutiimit, johon kunkin jäsenkunnan oppilashuollon psykologit, kuraattorit, psykkarit (psykiatriaan erikoistuneet sairaanhoitajat) ja nuorten ehkäisevä päihdetyöntekijä kuuluvat. Koulukuraattorin ja psykologin työ-, koulu- tai asiakasmäärälle ei tällä hetkellä ole lakisääteisiä rajoja, mutta ammattiliittojen suositusten pohjalta arvioiden resurssi ei ole riittävä. Uusissa soteuudistusta koskevissa järjestämislaeissa minimiresurssit on tarkoitus määritellä. Eryteisesti psykologeista on jatkuva pula ja palvelua joudutaan osittain ostamaan. Tästä johtuen lapset ja nuoret saadaan pääsääntöisesti tutkittua, mutta yhteisölliseen oppilashuoltoon käytettävä aika on psykologilla hyvin rajallinen. Koulupsykkarin työ ei ole lakisääteinen palvelu, mutta sen avulla pyritään osittain korvaamaan puuttuvia psykologiresursseja. Saatujen kokemusten myötä psykkareille on myös muodostunut oma tehtävänkuva oppilaiden mielenterveyteen ja jaksamiseen liittyviin haasteisiin vastaajana.

Koulupsykologin keskeisiin työtehtäviin kuuluu oppilaan vahvuuksien ja oppimisvaikeuksien arviointi, tunne-elämään kuuluvat arvioinnit, suositukset käytettävistä opetusmuodoista ja tarvittavien jatkohoitosuositusten tekeminen.

Koulupsykkarit ovat psykiatrisia sairaanhoitajia, joiden tehtävänä on ennalta ehkäistä nuorten mielenterveysongelmia. Lisäksi he voivat tehdä hoidon tarpeen arvion tai ohjata nuoren oikeaan palveluun. Psykkarit toimivat koulun arjessa nopeasti ja matalalla kynnyksellä. He tekevät yhteistyötä kodin ja koulun aikuisten välillä, mutta myös yksilöllisesti nuorten kanssa. Hoitotyössä ei ole kyse terapiasta, vaan ongelmien ratkomisesta ja mielen taitojen harjoittelusta nuoren kanssa.

Koulukuraattori on kouluissa työskentelevä sosiaalialan asiantuntija. Kuraattorin tekemän työn tarkoituksena on järjestää oppilaille riittävä tuki ja ohjaus sekä muut tarpeelliset toimet koulunkäyntiin ja oppilaiden kehitykseen liittyvien sosiaalisten ja psyykkisten vaikeuksien poistamiseksi sekä koulun ja kotien välisen yhteistyön kehittämiseksi.

Terveydenhoitajien mitoitus vastaa terveydenhuollon suosituksia, ja lakisääteiset tarkastukset on peruskouluilla pystytty järjestämään.

Nuorten ehkäisevän päihdetyön työntekijä kiertää lukuvuoden aikana kaikki yläkoulun luokat sekä alakouluista viidennet ja kuudennet luokat pitämässä päihdetunteja ja osallistuu pyydettyinä vanhempainiltoihin sekä kouluilla järjestettäviin tapahtumiin.

lisalmen vahvistetaan ja kehitetään lasten ja nuorten hyvinvoinnin tuen muotoja ja toimintamalleja myös kaupungin omana kehittämistoimena tai hankerahoituksilla. Tästä esimerkkinä on koululla toimiva tsemppari. Tsempparin nimikkeellä työskentelevän henkilön työnkuva on monipuolinen; päätehtävänä on järjestää erilaista toimintaa oppilaille tekemättä kuitenkaan opettajan tai koulunkäyntiavustajan tehtäviä. Vuonna 2021 laaditaan Oppimisen tuen -hankerahoituksella (OKM) koko kaupungin kolmiportaisen tuen käsikirja lisalmen koulujen ja myös hankkeessa mukana olevien kuntien Vieremän, Sonkajärven ja Kiuruveden käyttöön. Samassa hankkeessa vahvistetaan myös edelleen SiSoTe-yhteistyötä eri kunnissa ja kuntien välillä. Niin ikään hankerahoituksella (OKM) luodaan ns. lisalmen malli lasten ja oppilaiden harrastustoiminnan lisäämiseksi koulupäivän yhteyteen.

2.2. Oppilashuoltopalvelut

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämää oppilashuoltoa. Oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan oppilashuollon psykologin tai kuraattorin antamaa koulunkäynnin tukea ja ohjausta. Tavoitteena on edistää kouluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä oppilaiden perheiden ja muiden läheisten kanssa. Tavoitteena on tukea oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Oppilaalla on oikeus päästä keskustelemaan psykologin tai kuraattorin kanssa seitsemän arkipäivän kuluessa yhteydenotosta, kiireellisissä tilanteissa samana tai seuraavana työpäivänä. Kuraattorin tai psykologin arvion perusteella oppilaalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus opiskeluun ja kehitykseen liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.

Koulun käytettävissä olevia oppilashuollon palveluita ovat kouluterveydenhuolto- sekä psykologi- psyykkari- ja kuraattoripalvelut. Kuraattoreja lisalmen kaupungin perus- ja esiopetukseen on ollut varattu tällä hetkellä kolme, joista kaksi työskentelee myös toisella asteella. Psykologien vakansseja on kolme ja heidän vastuullaan on myös toinen aste sekä Vieremän ja Sonkajärven psykologipalvelut. Juhani Ahon koulussa, lisalmen lyseossa sekä Edvin Laineen koululla toimii kaksi psyykkaria, jotka ovat koulutukseltaan psykiatria sairanhoidajia. Lisäksi Ylä-Savon Sotessa toimii kaksi mielenterveys- ja päihdepsykkaria, joiden asiakkaat ovat 13–30-vuotiaita. Terveystoimijain mitoitus vastaa terveydenhuollon suosituksia.

3. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllinen oppilashuolto luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat vahvistavat ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä. (kuvio 2.)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (OHL 1287/2013) mukaiset koulun ryhmät ovat koulun yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä ja yksilökohtainen monialainen oppilashuoltoryhmä.

Koulun yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä on yhdessä toimimista tarvittaessa eri sidosryhmien kanssa ja koulun ajankohtaisiin ilmiöihin ja tarpeisiin reagoivaa yhteistyötä. Yhteisöllisen oppilashuollon työote on ennaltaehkäisevä.

Koulun yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä kokoontuu rehtorin johdolla koulun oppilashuoltosuunnitelmassa suunnitellulla tiheydellä. Koulun koko, toimintamallit ja yhteistyötahot vaikuttavat ryhmän kokoonpanoon; ryhmän jäseninä voivat olla mm. koulukohtaisen oppilashuollon palveluiden toteuttajat, opettajat, vanhempainyhdistyksen edustajat, oppilaskunnan edustajat, järjestöedustajat, seurakunta, poliisi, Ankkuri-tiimi, pakolaisohjaajat, nuorisotoimi, Perhekeskus, muut asiantuntijajäsenet jne. Pienillä kouluilla voi olla myös yhteinen, yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä. Oleellista on, että oppilaat ja huoltajat ovat edustettuina koulun yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä. Suuremmissa kouluissa voi olla tarkoituksen mukaista perustaa yhteisölliseen oppilashuoltoon myös ns. arjessa tiheämmin kokoontuva ja koulun hyvinvointityötä valmisteleva/ suunnitteleva/ ylläpitävä oppilashuoltoryhmä, jonka kokoonpano on pienempi ja tarvittaessa asiakohtaisesti koottu. Jokainen koulu luo oman toimintamallinsa koulun yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän toiminnalle. Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän tehtävänä on vastata, suunnitella, arvioida ja kehittää yhteisöllisen oppilashuollon toimintaa.

Yksilökohtainen monialainen oppilashuoltoryhmä on yksittäisen oppilaan yksilöityä oppilashuollollista asiaa käsittelevä, tapauskohtaisesti koottava, käsittelyn vapaaehtoisuuteen (kirjallinen lupa huoltajalta ja/tai oppilaalta/opiskelijalta) perustuva ryhmä. Opiskelijahuoltoon tai sen rekisteriin liittyvät yksityisen henkilön tiedot ovat julkisuuslain 24 § mukaan pääasiassa salassa pidettäviä. Salassa pidettävää tietoa ei saa luovuttaa sivulliselle ilman asianosaisen lupaa tai tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa säännöstä (Julkl §22, 23, 29).

On syytä erottaa Perusopetuslakiin (PoL 628/1998, PoL 16a § 1288/2013 ja PoL 17 § 1288/2013) perustuva monialainen oppimisen tuen pedagoginen oppilaskohtaisesti koottava ryhmä. Tämän ryhmän tehtäviin kuuluvat esim. oppilaan kolmiportaisen tuen asiat sekä kurinpitoon ja poissaoloihin liittyvät asiat. Kokoontuminen ei ole vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Iisalmessa kaikissa oppilaskohtaisissa tapaamisissa ja tuen suunnittelussa pyritään aktiiviseen yhteistyöhön huoltajan/oppilaan/opiskelijan kanssa.

YHTEISÖLLISEN OPPILASHUOLLON TEHTÄVÄT

Kuvio 2. Yhteisöllisen oppilashuollon tehtävät

3.1 Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän ensisijaisena tehtävänä on koulukohtaisen yhteisöllisen oppilashuollon ylläpito ja kehittäminen. Keskeistä ovat sellaiset keinot, jotka tukevat osallisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta ja tunneilmastoa. Lisäksi keskiössä ovat keinot, jotka pyrkivät ennaltaehkäisemään ongelmia esimerkkinä tunnetunnit tai kiusaamisen ehkäisyyn liittyvät menetelmät ja interventiot. Toimenpiteet kohdistuvat usein opetusryhmiin tai osaan niistä. Yhteisöllisen oppilashuollon tärkeitä tehtäviä ovat myönteisen ryhmädynamiikan tukeminen, hyvän luokkahengen edistäminen ja varhainen puuttuminen eri ryhmien toiminnan kielteisiin ilmiöihin.

lissalnessa koulukohtaista oppilashuoltoryhmää johtaa rehtori. Rehtori kokoaa ryhmän tarkoituksen mukaisesti ja koulun tarpeiden näkökulmasta. Pienten koulujen linjaus mukailee isoja kouluja. Koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään voivat kuulua rehtori, erityisopettajat, koulun opettajat, koulunkäynninohjaaja tai koulunkäynninohjaajien edustaja, varhaiskasvatuksen esiopettaja, terveydenhoitaja, koulupsykologi ja kuraattori. Oppilashuoltoryhmän kokoonpano voi vaihdella esim. käsiteltäessä eri teemoja, mutta yleensä koululle on määritetty kiinteä oppilashuoltoryhmä. Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintaan eivät sisälly yksittäisten oppilaiden huolen asiat. Koulukohtaiselle oppilashuoltoryhmälle kuuluvat mm. seuraavat tehtävät:

- koulukohtaisen oppilashuolto- ja kriisisuunnitelman laadinta
- suunnitelman laadinta oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- koulun terveydellisten olojen tarkastaminen (THL joka 3.vuosi)
- kiusaamista ehkäisevä työ (toimintamallit, yhteistyö maakunnallisten hyte-toimijoiden ja työryhmien kanssa)
- oppilaiden hyvinvointia koskevan tiedon keruu, käsittely ja reagointi
- hyvinvointia lisäävän toiminnan suunnittelu
- kodin ja koulun yhteistyö oppilaan hyvinvointia ja koulunkäyntiä koskevissa oppilashuollollisissa asioissa
- verkostotyön suunnittelu ja koordinointi
- henkilökunnan sitouttaminen toimintaan
- tuen muotojen kohdentamisen käytänteet
- yhteisöllisyyden tukeminen
- ammatillinen tuki ja konsultaatio
- koulun oppilashuoltotoiminnan kehittäminen ja arviointi

Opetushallitus 2020: Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kiusaamisen-vastainen-tyo-kouluissa-ja-oppilaitoksissa>

3.2 Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä

Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa voi olla osa koulun yhteisöllistä oppilashuoltotoimintaa tai yksittäistä toimijan kanssa sovittua toimintaa. Yhteistyössä toimijoita ovat esimerkiksi kaupungin vapaa-aikatoimi, seurakunta, nuorisotoimi ja eri järjestöt. Erilaisilla yhteistyön muodoilla ja hankkeilla pyritään ehkäisemään esim. nuorten syrjäytymistä ja kohdentamaan tukea ja valistusta koulun arkityön oheen. Syrjäytymisen ehkäisemiseen pyritään Jopo-toiminnalla perusopetuksen, toisen asteen sekä ammattikorkeakoulun toimijoiden kanssa.

Koulu tekee yhteistyötä perhesosiaalityön ja lastensuojelun kanssa. Koulussa sosiaalityötä edustaa koulukuraattori. Lisäksi oppilaita ja heidän perheitään voidaan ohjata Ylä-Savon Soten perhekeskuspalveluihin, esim. perheneuvolaan. Poliisin ja Ankkuri-toiminnan kanssa tehdään yhteistyötä tarvittaessa. Nykyisin entistä useammin koulu ja poliisi joutuvat vaihtamaan tietojaan oppilaisiin kohdistuvista uhkista. Omaisuus-, väkivalta- ja alkoholirikkomusten lisäksi kuvaan ovat tulleet huumeet, jotka vaativat opettajien ja muun henkilökunnan valppaana oloa. Päihdekasvatustyö on osa yhteisiä toimintatapoja kouluissa Ylä-Savon Soten ja nuorisopalvelujen kanssa.

3.3 Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Yhteistyö eri tahojen kanssa kohdistuu erityisesti niin sanottujen nivelvaiheiden esiopetus-alkuopetus, alakoulu - yläkoulu ja yläkoulu - toinen aste tarpeisiin. Nivelvaiheet kuvataan tarkemmin Kolmiportaisen tuen käsikirjassa (OKM hanke 2021: Oppimisen tuki).

Esiopetus - koulu

Esiopetuksesta kouluun siirryttäessä toteutetaan tarvittaessa ja huoltajien luvalla tiedonsiirto esikoulusta kouluun lasta koskevissa opetuksen järjestämiseen liittyvissä välttämättömissä tiedoissa. Vuosittain toukokuussa järjestetään kouluun tutustumispäivä tuleville 1.luokan oppilaille ja heidän huoltajilleen.

Oppilaat tutustuvat tällöin omaan opettajaansa ja luokkakavereihinsa. Huoltajille järjestetään samaan aikaan oma ohjelma, jossa käydään läpi mm. koulun käytänteitä, terveystarkastuksen toteuttamista, oppilashuollon toimintamallia ja muita huoltajilta esille tulevia aiheita. Koulukohtaisesti voidaan sopia myös muita yhteistyömuotoja. Maahanmuuttajaperheiden tukena käytetään tarvittaessa tulkkipalveluja.

Ala - yläkoulu

Alakoulusta yläkouluun siirtymä on merkittävä taitekohta oppilaan koulupolulla. Luokanopettajat, erityisopettajat ala- ja yläkoulusta ja oppilaanohjaajat yläkoulusta sopivat koulukohtaisesti tiedonsiirrosta yläkouluun. Nivelvaiheeseen on laadittu oma vuosikello. Tavoitteena on jo hyvissä ajoin saada riittävä tieto opetusryhmien muodostamista ja tuen kohdentamisen suunnittelua varten. Tarvittaessa maahanmuuttajaperheiden tukena on yläkouluun siirryttäessä alakoulun opettaja ja/tai S2 opettaja sekä tulkki.

Yläkoulu - toinen aste

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tuetaan oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä. Tehokas oppilaanohjaus edellyttää paitsi koulun sisäistä yhteistyötä myös hyvin toimivaa yhteistyötä koulun, kodin ja ympäröivän yhteiskunnan välillä, erityisesti työ- ja elinkeinoelämän, alakoulujen, toisen asteen oppilaitosten, nuorisotoimen, sosiaali- ja terveystoimen sekä työvoimaviranomaisten kanssa. Oppilaanohjausta sisältyy opetussuunnitelmaan kaikilla luokka-asteilla. Ohjaus tapahtuu osin muun opetuksen yhteydessä, osin henkilökohtaisena tai pienryhmissä tapahtuvana ohjauksena.

3.4 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

lisalmen kouluissa suoritetaan säännöllisin väliajoin terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkistus. Ao. työryhmän koollekutsumisesta vastaa rehtori. Oppilaitoksen opiskeluhuoltoryhmällä on tärkeä rooli koulukohtaisen tarkastustoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä tulosten ja jatkotoimenpiteiden toteuttamisessa ja seurannassa. Tarkastuksessa mukana ovat mm. ympäristöterveystarkastaja, terveydenhoitaja tai -hoitajat, tarvittaessa lääkäri, työsuojelu, kiinteistönhoidon edustaja, vanhempainyhdistyksen edustaja, oppilaskunnan edustaja sekä koulun henkilökunnan edustaja. Huoltajien ja oppilaiden osallisuutta voidaan lisätä myös ennakoivalla kyselyllä ja tuoda kyselyn tulokset tarkastuksessa tiedoksi. Henkilökunnan ja työsuojelun osallisuutta vahvistetaan mm. liittämällä riskien arviointi osaksi terveydellisten olojen tarkastusta.

Koululla pidetään vuosittain yhteinen katselmus Iisalmen kaupungin tilapalvelun edustajan kanssa koulun korjaustarpeiden kartoittamiseksi. Kouluissa tehdään jatkuvaa vaarojen arviointia. Turvallisuuskävelyt, poistumisharjoitukset ja sisään suojautumisen harjoitukset koskevat vuosittain koko koulu yhteisöä. Terveydenhoitajat osallistuvat moniammatillisiin työryhmiin pyydetessä arviomaan esimerkiksi kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Ensiavun järjestämiseksi kouluissa on oltava ensiapukaappi, jonka sisällön on määritellyt terveydenhoitaja, mutta hankintavastuu ja tavaroiden ajantasaisuuden ylläpito kuuluvat koululle.

THL: Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-505-9>

3.5 Yhteistyö terveysneuvonnan ja opetuksen välillä

Kouluterveydenhoitajan työtä ohjaa lainsäädäntö (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, Asetus 338/2011, Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992, Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013) sekä THL:n ohjeistus. Terveydenhoitajan tehtäviin koulussa kuuluvat oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä oppimisen edistäminen ja tukeminen, kasvun ja kehityksen seuraaminen, määräaikaisten ja laajojen terveystarkastusten järjestäminen ja toteuttaminen sekä tarvittaessa tarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen, perheen hyvinvoinnin selvittely ja vanhempien tukeminen, oppilaskohtainen yhteistyö vanhempien ja opettajien kanssa, rokotuksista huolehtiminen ja terveysneuvonta. Terveydenhoitajat tekevät oppilaan yksilöllisen tarpeen mukaista yhteistyötä muiden opiskeluhoollon toimijoiden sekä koulun ulkopuolisten palvelujen kanssa.

Terveydenhoitaja osallistuu tarvittaessa koulun terveystiedon tunneille ja terveysneuvonnasta voi pyytää asiantuntija luennoitsijaa ehkäisyvalistuksen pitämiseen sekä seksuaaliterveysneuvontaan. Terveydenhoitaja osallistuu myös koulun vanhempainiltoihin tarvittaessa. Myös muiden terveydenhoidon ammattilaisten valistus- ja neuvontatyö on sovittavissa esim. fysioterapeuttien kanssa.

3.6 Koulujen järjestyssäännöt

Iisalmen kouluilla on kaupungin yhteiset perusopetuksen järjestyssäännöt, jotka ovat päivitetty vuonna 2016. Järjestyssäännöt käydään läpi oppilaiden ja huoltajien kanssa lukuvuoden alussa ja aina tarvittaessa. Huoltajat ja oppilaat ovat olleet mukana laatimassa Iisalmen koulujen järjestyssääntöjä.

3.7 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Koulussa pyritään ennaltaehkäisemään poissaoloja varhaisella puuttumisella, sillä koulupoissaoloilla voi olla negatiivisia seurauksia lapsen ja nuoren hyvinvoinnille ja oppimiselle. Perusopetuslaki velvoittaa huoltajan huolehtimaan lapsensa oppivelvollisuuden suorittamisesta (PoL 26 §). Oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluu läsnäolo koulussa. Mikäli oppilas ei voi osallistua opetukseen, tulee siitä ilmoittaa koululle. Huoltaja ilmoittaa lapsensa äkillisestä poissaolosta esimerkiksi sairauden takia jo ensimmäisenä poissaolopäivänä. Mikäli poissaoloilmoitusta ei tule, opettaja ottaa yhteyttä huoltajaan. Luokanopettajan tai luokanvalvojan vastuulla on valvoa poissaoloja ja selvittää poissaolojen syyt. Poissaoloja seurataan päivittäin.

Poissaoloihin puuttumisen toimintamalli

Poissaoloihin puuttuminen voi olla tarpeen esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- selvittämättömät ja luvattomat poissaolot
- toistuvat poissaolot tietyiltä päiviltä tai tunneilta
- runsaat myöhästelyt
- jos poissaolojen syynä oleva sairaus ei ole selkeä ja poissaolo jatkuu pitkään ilman lääkärin tai hoitavan tahon lausuntoja
- jos oppilaan suoriutumisen taso laskee merkittävästi

lissalmessa on opetustoimessa linjattu, että luokanopettajan/-valvojan tulee puuttua poissaoloihin seuraavien rajojen ylittyessä:

1.–2. luokkien oppilaat: 40 tuntia

3.–6. luokkien oppilaat: 50 tuntia

7.–9. luokkien oppilaat: 60 tuntia

Näiden rajojen ylittyessä tulee olla yhteydessä oppilaan huoltajaan/hoitajiin ja pyytää heidät tapaamiseen. Mikäli poissaolot ovat pääsääntöisesti sairaudesta johtuvia, mukaan tulee pyytää myös kouluterveydenhoitaja.

Mikäli poissaolot ovat luvattomia tai huoltaja on usein kuitannut poissaolon muuna kuin terveyssyynä, mukaan tulee pyytää myös koulukuraattori. Tapaamista ei tarvitse järjestää, jos hälytysraja ylittyy opettajan tiedossa olevan kroonisen sairauden tai myönnetyn pitemmän vapaan vuoksi.

Tapaamisessa sovitaan oppilaan poissaolojen vähentämiseen liittyvät tukitoimet ja vastuut, oppilaan tukeminen opintasuorituksissa ja keskustellaan tarvittaessa oppilashuollon moniammatillisesta yksilökohtaisesta tuen järjestämisen mahdollisuudesta.

Mikäli poissaolot edelleen jatkuvat, rehtori voi tehdä huoltajasta tutkintapyynnön poliisille oppivelvollisuuden valvonnan laiminlyönnistä (PoL 45 §). Tutkintapyynnön tekemisestä ilmoitetaan etukäteen huoltajalle. Tutkintapyyntö viedään tiedoksi sivistys- ja hyvinvointitoimialan johtajalle.

Poissaolojen anominen etukäteen

Poissaoloon koulusta on aina oltava perusteltu syy. Luvan 1–5 päivän poissaoloon myöntää luokanopettaja tai -ohjaaja, luvan yli viiden päivän poissaoloihin antaa rehtori. Lupa anotaan Wilman lomahakemuksella. Huoltajan tai oppilaan itse on otettava selvää poissaoloajan läksyistä ja koulussa opiskeltavista asioista sekä sovittava kokeiden suorittamisesta opettajien kanssa. Huoltajan velvollisuus on huolehtia oppilaan opiskelusta poissaolon ajan. Tukiopetusta ei ole tarkoitettu lomapoissaolojen paikkaamiseen.

3.8 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Kouluissa on tapaturmien ja onnettomuuksien varalle pelastussuunnitelmat. Kouluissa on ensiapu koulutettuja ja –taitoisia opettajia ja koulunkäynninohjaajia. EA-taitoja päivitetään säännöllisesti. Tapaturmia pyritään estämään huolehtimalla kouluympäristön turvallisuudesta eli esimerkiksi piha-alueen telineiden kunnosta ja kulkuväylien hiekoituksesta. Opetuksessa ja välitunnilla ohjeistetaan oppilaita turvallisiin toimintamuotoihin ja valvotaan niiden toteutumista. Koululla on ensiaputarvikkeita pienten tapaturmien ensiapua varten. Jos tapaturma vaatii lääkärin hoitoa, soitetaan huoltajille, jotta he vievät oppilaan hoitoon. Jos huoltajia ei tavoiteta, koulu huolehtii hoitoon viennin. Kaikista tapaturmista tehdään kirjallinen ilmoitus. Kouluterveydenhuolto ei sisällä sairaanhoitoa. Opettaja voi ohjata koulupäivän aikana sairastuneen oppilaan kotiin ilman terveydenhoitajan arviota. Kouluterveydenhoitaja on käytettävissä koulutapaturmien hoidon tarpeen arvioinnissa, mikäli hän on paikalla. Sairastunutta oppilasta ei lähetetä kotiin kesken päivän, ennen kuin huoltajaan on saatu yhteys.

3.9 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Kaikki päihteet ovat kielletty kouluissa. Kaikissa huomioissa käytöstä otetaan yhteys huoltajiin.

Koulun päihdekasvatustyöhön kuuluu:

- Ennaltaehkäisevä ja korjaava päihdetyö sekä seuranta (mm. ennaltaehkäisevän päihdetyöntekijän oppitunnit)
- Terveyskasvatus, erilaisten tapahtumien ja vierailijoiden järjestäminen
- Päihteiden kokeilijoiden ja käyttäjien kanssa käytävät keskustelut ja tarvittaessa hoitoonohjaus
- Avunsaannin varmistaminen yhteistyössä sosiaali- ja terveyshuollon sekä poliisin kanssa
- Huoltajien motivoiminen avun hakemiseen lapselle, nuorelle ja perheelle
- Jos oppilaalla on tupakkatuotteita tai päihteitä, ne takavarikoidaan. Takavarikoidut tavarat ja aineet toimitetaan huoltajalle
- Haltuun otettujen päihteiden ja huumausaineiden luovuttamisesta poliisille säädetään perusopetuslaissa (PoL 36 g §)
- Tarvittaessa annetaan järjestyssääntöjen mukaiset rangaistukset
- Tehdään tarvittaessa ilmoitus lastensuojeluun

3.10 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Koulukuljetus toteutetaan kaupungin koulukuljetusoppaan mukaisesti. Kuljetuksien järjestämisessä pyritään siihen, että kuljetusoppilaille ei jää odotusaikaa. Oman oppilaaksiottoalueen oppilaille, joiden koulumatka on viittä kilometriä pitempi, järjestää kunta maksuttoman kuljetuksen. Kuljetusta odottavalle oppilaalle, tai oppilaalle, joka kuljetuksen vuoksi joutuu odottamaan oppituntien alkamista, on koululla varattu tila itsenäistä opiskelua tai esimerkiksi eväiden syömistä varten. Oheisesta linkistä löytyy koottua tietoa koulukuljetusten järjestämisestä ja koulukuljetusopas.

Linkki: [Iisalmen kaupungin koulukuljetukset](#)

4. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen

suunnittelussa, että koulun arjessa. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.

4.1 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Peruskoulun oppilaille tehdään määräaikaiset terveystarkastukset vuosittain. Laajoja terveystarkastuksia, joissa mukana on terveydenhoitajan lisäksi lääkäri, tehdään 1. luokalla, 5. luokalla ja 8. luokalla. Muilla luokilla tarkastukset tekee terveydenhoitaja. Huoltajan kirjallisella suostumuksella pyydetään opettajan arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Opettajan kanssa keskustellaan luokan oppilaista ennen tarkastusta ja tarkastusten jälkeen, sekä tehdään luokkakohtainen yhteenveto, joka ei sisällä oppilaiden henkilötietoja. Kahdeksannen luokan terveystarkastuksessa arvioidaan oppilaan erityiset tarpeet ammatinvalinnan ja jatko-opiskelun kannalta, sekä suunnitellaan tarvittavat tukitoimet. Määräaikaisten terveystarkastusten lisäksi järjestetään yksilöllisen tarpeen mukaisia käyntejä.

4.2 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon ja erityisruokavalion järjestäminen koulussa

Mikäli koulun oppilaalla on hoitoa vaativa sairaus, on terveydenhoitaja/lääkäri lähinnä konsultoiva tukitoimi koululle. Oppilaan sairauden mukainen hoitosuhde on pääasiallisesti muualla, mutta tarvittaessa kouluterveydenhuolto on tukemassa hoitoa. Terveydellisistä syistä tarvittavan erityisruokavalion järjestämiseksi terveydenhoitaja kirjoittaa oppilaalle todistuksen ruokahuoltoon varten ja keskustelee oppilaan kanssa ravitsemusasioista. Oppilaan voi ohjata myös tarvittaessa ravitsemusterapeutille.

4.3 Yhteistyö yleisen, tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ohella oppilaanohjausta ja riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti, kun tuen tarve ilmenee. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan tai oppilas voi tarvita useita tukimuotoja yhtä aikaa. Koulun antama tuki riippuu vaikeuksien laadusta ja laajuudesta. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaan tilannetta tulee seurata ja aloittaa tuen antaminen heti, kun

siihen ilmenee tarvetta. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen, että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukimuotoja käytetään sekä yksittäin että yhdessä toisiaan täydentävinä. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, oppimateriaalin eriyttäminen, lisäajan huomiointi tehtävissä ja kokeissa, avustajapalvelut ja erityiset apuvälineet. Jokaisella tuen tasolla voidaan käyttää kaikkia eri tukimuotoja. Lisäksi oppilas voi saada perusopetuslaissa säädetyn oppimisen ja koulunkäynnin tuen rinnalla oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädettyä yksilökohtaista oppilashuoltoa.

Yleinen tuki

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä. Tuen tarpeen kasvaessa oppilaan tulee saada tehostettua tukea.

Tehostettu tuki

Tehostettu tuki on oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin jatkuvampaa, voimakkaampaa ja yksilöllisempää tukemista. Oppilas voi tällöin tarvita useampaa tuen muotoa yhtä aikaa. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Tehostettua tukea annetaan oppilaalle laadittavan oppimissuunnitelman mukaisesti. Yhteistyö ja suunnitelmallisuus ovat tehostetun tuen toteutumisen edellytys.

Erityinen tuki

Jos oppilaalle annettu tehostettu tuki ei riitä auttamaan oppilasta selviytymään koulutyöstä, tehdään hänelle pedagogiseen selvitykseen perustuva erityistä tukea koskeva hallintopäätös. Päätöksen tekee toimialajohtaja pedagogisten asiakirjojen ja lausuntojen perusteella. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Oppiaineen yksilöllistäminen vaatii hallinnollisen päätöksen. Yksilöllistämiseen voidaan päätyä, mikäli oppilas ei erityisellä tuella ja oppisisältöjen erityisillä painoalueilla saavuta yleistä oppimäärää. Erityisessä tuessa ja erityisissä painoalueissa oppilas arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään. Erityisessä tuessa ja yksilöllistetyssä oppiaineessa oppilas arvioidaan suhteessa hänelle asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin kyseisessä oppiaineessa.

Joustava perusopetus

Joustavan perusopetuksen toiminnan tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Kyseisellä toiminnalla tarkoitetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan järjestettävää opetusta ja oppimisen ja kasvun tukea. Juhani Ahon koulussa toimii joustavan perusopetuksen ryhmä. Ryhmässä opiskellaan yleisopetuksen opetussuunnitelman mukaan pääsääntöisesti integroituna perusopetusryhmiin.

Sairaalakouluopetus

Oppilaan omalla koululla ja sairaalakoululla on velvollisuus yhteistyöhön siirryttäessä sairaalaopetukseen ja sieltä takaisin omaan kouluun. Tarvittaessa lasten ja nuorten psykiatrian poliklinikat ja osastot toimivat konsultoivana tukena myös koulupolun jatkossa. Uutena yhteistyömuotona Kysin (Kuopion yliopistollinen keskussairaala) lastenpsykiatrian poliklinikan kanssa on ns. psykiatrisista sairaanhoitajista ja lääkäristä koostuva Kota-työryhmä; työryhmä jalkautuu varhaisessa vaiheessa oppilaan koti- ja kouluympäristöön tuen suunnittelemiseksi psyykkisesti oireilevalle oppilaalle.

4.4 Oppilashuollon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilashuollon näkökulmasta tuen tarpeessa voi samanaikaisesti olla useampia: oppilas, joka on käyttäytynyt moitittavasti (tekijä) sekä oppilas, joihin edellä mainitut asiat ovat kohdistuneet (uhri). Oppilashuollon tukea voidaan tarvita myös koko yhteisön tasolla, esimerkiksi jos yksittäisen opiskelijan väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen on aiheuttanut koulussa turvattomuutta ja pelkoa. Yhteisötasolla oppilashuoltoa toteuttaa koulukohtainen oppilashuoltoryhmä. Samassa yhteydessä tulee käynnistää myös oppilashuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toiminta yksittäisen oppilaan tueksi ja tukitoimet sekä tarvittava yhteistyö lastensuojeluviranomaisten ja poliisin kanssa. Myös yhteistyö oppilaitoksen sijaintikunnan muiden turvaverkkojen kanssa tukee opiskelijan selviytymistä ja ehkäisee syrjäytymistä. Oppilaan opintojen ohjaaminen ja tarvittavat opiskeluun tukeen liittyvät menettelytavat suunnitellaan oppilaan tarpeiden mukaan. Usein tarvitaan yhtäaikaisesti sekä koulu- tai opiskelijaterveydenhuoltoon että kuraattori- ja psykologityöhön liittyviä tukitoimia ja tukitoimien kohdentamista kurinpitörangaistukseen johtavien vaikeuksien selvittämiseksi. Näitä voivat olla muun muassa mielenterveyteen, päihteiden ja huumeiden käyttöön yms. liittyvät seikat.

4.5 Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä

Oppilaan tai tietyn oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi oppilaille kootaan monialainen asiantuntijaryhmä. Oppilashuolto kuuluu kaikille. Luokanopettajan/luokanvalvojan vastuulla on koota ryhmä joko omasta tai muualta tulleesta aloitteesta. Monialaiseen asiantuntijaryhmään voi kuulua tapauskohtaisesti seuraavia henkilöitä: luokanvalvoja/luokanopettaja, erityisopettaja, opo, koulukuraattori, terveydenhoitaja, psykologi, koulupsygykkari, rehtori. Kokoonpano vaihtelee käsiteltävän asian mukaan. Osallistuminen edellyttää huoltajan tai oppilaan antamaa yksilöityä kirjallista lupaa. Rehtori ei tule esteelliseksi tekemään oppilasta koskevia hallintopäätöksiä sillä perusteella, että hän on saanut oppilasta koskevia tietoja toimiessaan asiantuntijaryhmän jäsenenä.

Asiantuntijaryhmän tulee nimetä keskuudestaan vastuhenkilö ja ryhmän toiminta tulee dokumentoida yhteisesti käytettävissä olevaan opiskeluhuollon kertomukseen. Oppilashuoltokertomuksen tulee sisältää laissa määritellyt asiat. Oppilashuoltokertomus on salassa pidettävä asiakirja.

Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu oppilaan ja huoltajan suostumukseen. Lastensuojelulain mukainen 12-vuotias, +/- kaksi vuotta, oppilas on itse kykenevä arvioimaan suostumuksen merkityksen ja siten voi sen itse antaa. Arvio tulee kuitenkin aina tehdä tapauskohtaisesti, sillä lapset kehittyvät eri tahtiin. Ellei opiskelijalla ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, suostumuksen antaa huoltaja tai muu laillinen edustaja. Suostumusta pyydetään vain yhdeltä vanhemmalta, ellei ole jotain erityistä syytä pyytää molemmilta. Erityinen syy voisi olla esimerkiksi se, että huoltajat ovat itse toivoneet, että kaikissa asioissa ollaan yhteydessä molempiin huoltajiin.

Oppilaan kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Alaikäisellä ja vajaavaltaisella on oikeus kieltää huoltajaa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevaan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia tietoja. Mahdollisia syitä voivat olla jokin painava syy ja jos käsittely ei selvästi ole vastoin hänen etuaan. Arvion edun vastaisuudesta tekee oppilashuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä oppilashuollon palveluja.

Oppilashuoltoryhmän jäsenillä sekä opettajilla on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Neuvoa pyytävä saa ilmaista salassa pidettäviä tietoja ja konsultoida muita asiantuntijoita niin, ettei ilmaise oppilaan nimeä.

4.6 Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys

Henkilötietoja sisältävien asiakirjojen laatimisesta opetustoimessa ei ole säädetty erikseen, vaan sovellettavaksi tulee yleislakina Tietosuojalaki (1050/2018). Oppilashuoltokertomuksiin kirjataan tiedot, jotka kuvaavat yksittäisen oppilaan oppilashuollon tarvetta ja suunniteltuja ja toteutettuja yksilöllisiä oppilashuollon tukitoimia. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi. Koulutuksen järjestäjä ylläpitää rekisterinpitäjänä monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon rekisteriä. Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, merkitään lisäksi mitä tietoja on luovutettu ja kenelle niitä on luovutettu sekä millä perusteella luovutus on tehty. Sivullisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei osallistu asianomaisen opiskelijan yksilökohtaisen oppilashuollon tarpeen selvittämiseen tai se toteutukseen.

Rekisteriin tallennetaan koulun yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa laadittavat opiskeluhuoltokertomukset sekä muut yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiassa saadut tai laaditut asiakirjat. Rekisterin vastuhenkilö on rehtori, jonka on määriteltävä tapauskohtaisesti käyttöoikeudet sanottuun rekisteriin tallennettaviin tietoihin. Opiskeluhuollon rekistereihin tallennettavien tietojen käsittelyssä noudatetaan julkisuuslain (621/1999) säännöksiä sekä EU:n tietosuojasetuksen määräyksiä. Oppilashuoltoa koskevat asiakirjat ovat ehdottomasti salassa pidettäviä. Oppilashuollon asiakirjoihin voi sisältyä esimerkiksi oppilaan terveydentilaa koskevia asioita, jotka ovat sinällään myös muiden säännösten perusteella salassa pidettäviä asiakirjoja.

4.7 Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

4.7.1 Erikoissairaanhoidossa

Erikoissairaanhoidossa olevan esi- tai perusopetuksessa olevan oppilaan opetus järjestetään ensi sijassa oppilaan omassa koulussa. Sairaalan sijaintikunnalla on kuitenkin tarvittaessa velvollisuus järjestää opetusta. Tämä koskee myös avohoidossa olevan oppilaan opetuksen järjestämistä.

4.7.2 Nuorisotyö

Nuorisotyön järjestämä yhteistyömuoto on esimerkiksi Twist-kesätyötoiminta, joka tarkoittaa kuuden työpäivän palkallista kesätyöjaksoa 7.-8. -luokkalaisille kesä-heinäkuussa. Uutena toimintamallina apurina

on yhdeksännen luokan Twist-toiminnassa aiemmin mukana olleita nuoria. Nuorille on järjestetty myös kesätyötukea. Nuorisotoimi järjestää kouluilla Rennot Breikit -välituntitoimintaa jo 5.-6. -luokkien oppilaille. Kesäkuuhun 2022 saakka on koulunuorisotyön hanke ”Mitä kuuluu?” osaltaan tukemassa nuorisotyöntekijän työpanoksella yläkoulun arjessa oppilaiden hyvinvointia.

4.7.3 Nuorten ehkäisevä päihdetyö

Nuorten ehkäisevä päihdetyö toimii matalan kynnyksen periaatteella kannustaen nuoria päihteettömyyteen, vahvistaen nuorten itsetuntoa sekä vaalimaan omaa hyvinvointiaan ja tukemaan nuoria heidän oman kehitystasonsa mukaisesti. Nuorten ehkäisevä päihdetyö on keskustelua ja keinojen löytämistä, yhdessä pohtimista ja ratkaisujen oivaltamista. Työssä nuoret kohdataan ryhmissä, mutta heillä on myös mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun niin halutessaan. Nuorten ehkäisevä päihdetyö pitää kouluilla teemaan liittyviä tunteja, on mukana vanhempainilloissa ja koulujen yhteisissä teemapäivissä. Yhteyttä voi ottaa koulun henkilökunnan lisäksi nuori itse tai hänen huoltajansa.

4.7.4 Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyön tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa. Etsivä nuorisotyö tukee yli 16 vuotiaita ja alle 29-vuotiaita nuoria aikuisia, joiden asiat syystä tai toisesta ovat ajautuneet umpikujaan. Palvelu on maksutonta ja luottamuksellista.

4.7.5 Ankkuritoiminta

Ankkuritiimin poliisin ja nuorisotyöntekijän työ kohdentuu alle 18 vuotiaisiin lapsiin ja nuoriin. Ankkuritiimin toiminnan tarkoituksena on ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä seuraavin toimenpitein: varhainen puuttuminen alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen, nuoren asiakkaan kokonaisvaltaisen elämäntilanteen ja avun tarpeen selvittäminen sekä tarkoituksenmukaisen avun/tuen piiriin ohjaaminen. Lisäksi ankkuritiimien tehtäviin kuuluu sisäisen turvallisuuden lisääminen moniammatillisella yhteistyöllä ja jalkautumalla nuorten pariin. Osalla kouluista Ankkuri-toiminta kuuluu osana laajaan yhteisölliseen oppilashuoltotoimintaan. (ankkuritoiminta.fi)

4.7.6 Lastensuojelu, perhesosiaalityö, perheneuvola, lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikat

Koulu tekee yhteistyötä lapsen ja nuoren yksilöllisen tarpeen mukaan myös lastensuojelun ja perhesosiaalityön kanssa. Perhesosiaalityö voidaan kutsua mukaan koulupalavereihin tarpeen mukaan, erityisesti silloin kun on huoli oppilaan säännöllisestä koulukäynnistä ja jaksamisesta. Koulu osallistuu tarpeen mukaan verkostopalavereihin niin perheneuvolan kuin lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikan kanssa.

5. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan lisäksi opetuksen ja koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että huoltajille, oppilaille ja opiskelijoille annetaan mahdollisuus osallistua koulun tai oppilaitoksen toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden tai opiskelijoiden asemaan liittyvistä asioista. Lisämessä lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia pyritään aktiivisesti lisäämään. Koulun oppilaskunnan edustus osallistuu koulukohtaisen yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän toimintaan ja osaltaan edistää osallisuutta ja hyvinvointia koulussa. Myös vanhempien osallisuutta edistetään. Lisämessä vanhemmat voivat osallistua koulukohtaisen yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän toimintaan esimerkiksi vanhempainyhdistyksen kautta. Oppilaat ja huoltajat voivat olla osallisena oppilashuollon kehittämisessä myös palautekyselyjen kautta. He osallistuvat kehittämiseen mm. hyvinvointikyselyjen kautta.

Yksilökohtaisessa oppilashuollossa vanhemmat osallistuvat monialaiseen asiantuntijaryhmään yli 12-vuotiaan oppilaan suostumuksen kautta. Oppilaan osallisuutta häntä koskeviin asioihin pyritään tuomaan paremmin esiin suostumusmenettelyn kautta. Yksilökohtainen oppilashuolto järjestetään oppilaiden tarpeiden mukaan ja silloin hänellä on mahdollisuus päättää, ketkä henkilöt osallistuvat häntä koskevien oppilashuoltoasioiden käsittelyyn.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedotetaan erilaisten tiedotteiden ja koulun kotisivujen kautta, Wilman avulla sekä erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien kautta. On tärkeää, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia heidän vaikutusmahdollisuuksistaan kouluissa.

6. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen ovat osa opetuksen järjestäjän sisäistä valvontaa. Opetuksen järjestäjä vastaa oppilashuollon kokonaisuudesta ja valvonnan toteutumisesta yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten kanssa.

Kouluissa toimii koulukohtainen oppilashuoltoryhmä, joka laatii koulun oppilashuoltosuunnitelman ja arvioi suunnitelman toteutumista. Seurantatietoa voidaan hyödyntää koulun oppilashuollon kehittämisessä. Keskeisistä tuloksista tiedotetaan oppilaille, huoltajille ja muille yhteistyötahoille. Lisäalassa seuraaminen toteutuu mm. seuraavien kyselyjen kautta: kouluterveyskysely, hyvinvointikysely, Tea-viisari, laajennetut terveystarkastukset, ruokapalvelukyselyt, Kivakoulu-kyselyt ja Move-mittaukset. Kouluyhteisössä oppilashuollon toteutumista seuraavat opettajat sekä muu koulun henkilökunta. Koulukohtainen oppilashuollon suunnitelma on osa vuosisuunnitelmaa, joka arvioidaan vuosisuunnitelman yhteydessä. Niissä kouluissa, joissa esiopetus on osa koulua, esiopetuksen opetussuunnitelma tullaan jatkossa mahdollisesti huomioimaan osana koulun oppilashuoltoryhmän toimintaa. Esiopetuksen pelastussuunnitelma tarvittavilta osiltaan on osana koulun pelastussuunnitelmaa, mikäli esikoulu toimii koulun yhteydessä.

Oppilashuoltosuunnitelman lisäksi kouluilla tulee olla seuraavat asiakirjat. Osa asiakirjoista voi olla kaikkien koulujen yhteisiä, pelastussuunnitelmat ovat koulukohtaisia.

- Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- Toimintasuunnitelma äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa (kriisisuunnitelma)
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Pelastussuunnitelma

7. Oppilashuoltoa ohjaavat keskeisimmät lait

- Hallintolaki (434/2003)

- Tietosuojalaki (1050/2018)
- Kansanterveyslaki 14§ (66/1972), laki kansanterveyslain muuttamisesta (626/2007)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 22,23,24,29 §
- Lastensuojelulaki 7 §,8 §,9 §,25 § (417/2007)
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2014)
- Perusopetuslaki 29 §, 31a §, 36 g §, 40 §, 41a §, 42 §, 43 § (1288/2013)
- Suomen perustuslaki 6 §, 10 §, 19 §, 22 §
- Terveydenhuoltolaki (1326/2010)
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja oppilasterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (380/2009)
- Pelastuslaki (379/2011)